

Sekce propagace vědy a techniky regionu Klubu UNESCO hodnotí loňský úspěšný rok

Sekce propagace vědy a techniky regionu Klubu UNESCO i v roce 2012 úspěšně rozvíjela svoji činnost pořádáním diskusních večerů následujících autorů.

Ing. Jaroslav Špunar CSc. : Bioplynové stanice jako perspektivní zdroj energie

Ing. Jiří Beňa: Dračí lodě – nový fenomén vodáckých sportů

Ing. Miroslav Školoudík: SŠ COPT Kroměříž – technické vzdělávání

MUDr. Pavel Rataj: Aterosklerosa aneb jak /ne/dostat infarkt ve 120 letech

Mgr. Petr Pálka: Drobty z historie středního školství v Kroměříži do I. sv. války

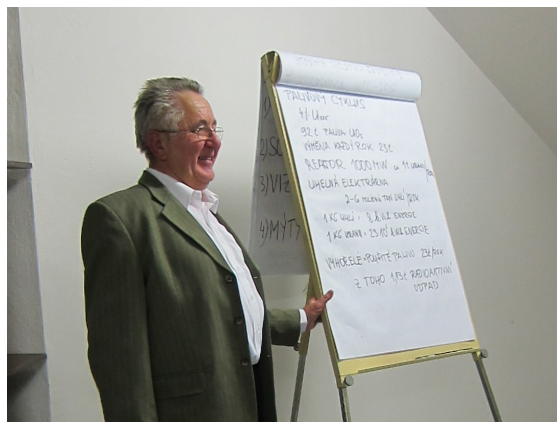
MUDr. Petr Možný: Psychiatrická léčebna - dům hrůzy nebo oáza klidu a naděje?

Jiří Konečný: Jednou nohou doma aneb chytrá elektrotechnika. Exkurze s diskusí s vedením firmy ELKO EP

Ing. Jiří Varhaník: Jaderná energie včera dnes a zítra

prof. Ing. Sába CSc.: Význam Univerzity Tomáše Bati pro Kroměřížsko.
Klubový večer pro veřejnost s rektorem UTB

Ing. Jiří Varhaník

ACTIS EFFECTOR - Tvořeno světlem

Výstava, která změnila prostor a posunula čas?

Odpověď na otázku zní jednoznačně: ANO.

Prezentace nevšedních uměleckých objektů Stanislava Vajceho v rotundě Květné zahrady v průběhu letní sezóny 2012 dokonale proměnila barokní interiér a propojila minulost s moderním 21. stoletím. Pro mnohé možná příliš odvážný pokus, ale i potvrzení organizačních schopností Klubu UNESCO. Díky spolupráci s partnery: NPÚ ÚOP Kroměříž a městem Kroměříž se podařil jedinečný umělecký projekt, jehož posláním bylo také měnit zaběhnuté pohledy na způsob prezentace ryze soudobých výrazových prostředků výtvarného umělce. Poděkování patří i řadě firem a nadšenců, kteří tento nevšední výstavní koncept podpořili.

V měsíci červnu, červenci a srpnu byla rotunda prozářena světelnými LED panely, které osobitým způsobem sdělovaly autorova poselství na témata lásky, digitální krásy květin aj. a dotýkala se také přímo Kroměříže a Květné zahrady: virtuální portrét biskupa Karla Lichtensteina Kastelcorn. Umělecká díla vytvořená bez malířského štětce v několika případech dávala prostor divákovi vstoupit do hry a vyzkoušet si proměny světla, nabídla zážitky vizuální i sluchové a zejména harmonické propojení naprosto technických objektů s malebností interiéru rotundy naplnilo podtitul výstavy v míře až nečekané.

Téměř deset tisíc návštěvníků si mohlo ověřit, nakolik posun v prostoru a čase vývoje umění dokáže zasáhnout jejich vnímání, vytvořit nečekané emoce a nové zkušenosti.

www.unesco-kromeriz.cz

ZPRAVODAJ KLUBU UNESCO KROMĚŘÍŽ

Klub UNESCO Kroměříž
Riegrovo nám. 149
767 01 Kroměříž

Kontakty:
tel.: 573 332 344
e-mail: unesco-km@volny.cz

II/2012

Motto:

Ejhle, adventu již nakrátku a blízko, blizoučko Štědrý den...

Vážené členky a členové Klubu UNESCO i naši milí přátelé,

pomalu končí rok 2012 opět naplněný řadou akcí, které Vám ve zkratce Zpravodaj připomene. Bez štědrých dárců a nadšených spolupracovníků by je nebylo možné uskutečnit, zejména náročnou výstavu „ACTIS EFFECTOR“ v rotundě Květné zahrady. Poděkování patří zejména firmám: AEV, spol. s r.o. Kroměříž, Vodovody a kanalizace Kroměříž, a.s., ELKO EP, s.r.o. Holešov, NWT computer, s.r.o. Hulín, TOSHULIN, a.s., VW Wachal a.s. Kroměříž, HANÁK NÁBYTEK, a.s. Kroměříž, RAPOS, spol. s r.o. Holešov, Chropynská strojírna, a.s. Chropyně, GRANIT HOLEC, spol. s r.o. Kroměříž. Pro úspěšnou realizaci řady našich akcí byla nezbytná a významná spolupráce s představiteli města Kroměříže, Zlínského kraje, Arcibiskupského zámku, NPÚ-ÚOP v Kroměříži, SŠ-COPT, zejména však ochotných dobrovolníků, především členek klubu.

Rok 2013 bude poznamenán řadou významných výročí. Pro nás to bude především připomenutí 15 let od zápisu zahrad a Arcibiskupského zámku na seznam Unesco, ale jistě i 750 let od založení našeho města, 1150 let příchodu Cyrila a Metoděje na Moravu, 140 let od narození Maxe Švabinského ale i 60let od vzniku Asociace přidružených škol UNESCO

Požehnané, klidné svátky vánoční. V roce 2013 samé dobré a příjemné věci, samozřejmě pevné zdraví a alespoň trochu štěstí.

Jménem Klubu UNESCO i jménem svým přeje MUDr. Eva Nováková

2012 - významné jubileum UNESCO

40. výročí přijetí Úmluvy o světovém kulturním a přírodním dědictví UNESCO jsme připomněli 11. června v Arcibiskupském zámku. Datum nebylo vybráno náhodou. Právě 11. června 1999 ve Sněmovním sále Arcibiskupského zámku převzal na slavnostním zasedání členů Okresního shromáždění a Městského zastupitelstva přednosta OKÚ v Kroměříži Miroslav Pilát z rukou vedoucího oddělení pro UNESCO MK ČR Mgr. Michala Beneše oficiální kjótský certifikát, který potvrzuje zapsání kroměřížských zahrad a zámku na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Je mnoho pro svět, pro lidstvo významných úmluv, ale právě Úmluva o světovém kulturním a přírodním dědictví UNESCO má pro nás v Kroměříži zcela hmatatelný konkrétní význam. Díky této

Spolupráce Švabinského kruhu a Klubu UNESCO pokračuje

Také v roce 2012 pokračovala spolupráce Švabinského kruhu přátel výtvarného umění a Klubu UNESCO. Pro členy bylo připraveno několik společných akcí.

Hned v úvodu roku uspořádal ŠKPVU s Muzeem Kroměřížska a Klubem UNESCO Kroměříž slavnostní večer při příležitosti významného životního jubilea paní Marie Zahradníkové – pedagožky, dlouholeté předsedkyně Švabinského kruhu, nositelky pamětní medaile Maxe Švabinského, čestné členky Klubu UNESCO Kroměříž, členky Spolku českých bibliofilů, uznávané sběratelky grafiky a ex libris, znalkyně a neúnavné propagátorky díla malíře a grafika Maxe Švabinského. Marie Zahradníková se řadu let také podílela na propagaci města jak v rámci republiky, tak i v zahraničí, mj. spoluprací s Kruhem přátel české kultury v Bratislavě a Společností bratří Čapků na Slovensku. V roce 2007 jí byla Městem Kroměříž udělena pamětní medaile Karla Mináře za dlouholetou a obětavou práci v oblasti kultury v Kroměříži. Příjemně prožitý večer, při kterém byla paní Zahradníkové mj. předána Cena Karla Lichtensteina – Castelcorn, potěšil nejen oslavenkyni, ale i všechny přítomné.

V měsíci květnu se členové mohli zúčastnit společného zájezdu za památkami UNESCO, tentokrát do Kutné Hory, kde navštívili chrám sv. Barbory, Vlašský dvůr, katedrálu Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci nebo Kostnici. Mimořádným zážitkem byla pro všechny i prohlídka zámku Kačina s odborným výkladem ing. Zdeňka Nováka, ředitele Národního zemědělského muzea.

S velkým zájmem se setkala i říjnová návštěva další významné památky UNESCO, vily Tugendhat v Brně, která nadchla nejen milovníky funkcionalistické architektury. Zájezd byl doplněn o možnost prohlídky výstavy s názvem Já jsem tvůj zajíc (dialog

úmluvě a následně zápisu na Seznamu UNESCO jsou zahrady a Arcibiskupský zámek ve společnosti těch nejvýznamnějších světových památek, takových, které si zaslouží být pod ochranou celého lidstva. Připomeňme také, že článek 27 Úmluvy byl součástí již prvních stanov Klubu UNESCO. „Ukládá členům naplňovat odpovídajícími prostředky a zejména prostřednictvím vzdělávacích, kulturních a informačních programů usilovat o to, aby občané ve stále větší míře oceňovali a respektovali kulturní a přírodní dědictví.“ Na setkání vystoupili i významní hosté: PhDr. Anna Matoušková, (foto) náměstkyně pro kulturní dědictví MK ČR, Mgr. Michal Beneš CSc a PhDr. Simona Jemelková z Arcidiecézního muzea v Olomouci, která podrobně představila památku UNESCO v Olomouci.

s maminkou) – retrospektivy díla dvou významných českých umělců Petra Nikla a designerky Libuše Niklové. Švabinského kruh přátel výtvarného umění čekají v roce 2013 velké oslavy 140. výročí narození Maxe Švabinského (nar. 1873) a 90. výročí trvání činnosti Kruhu. Jistě se najde mnoho příležitostí, kdy se k pořádaným akcím připojí i členové Klubu UNESCO, vždyť mnozí z nich si jistě ještě pamatují rok 1973, kdy bylo 100. výročí narození Maxe Švabinského vyhlášeno světovým výročím UNESCO.

*Dr. Markéta Mercová,
předsedkyně ŠKPVU, členka výboru Klubu UNESCO hostů.*

Multižánrový hudební piknik

22. června 2012 se již po třetí konal v Květné zahradě multižánrový hudební piknik. K potěšení návštěvníků od nejmenších dětí až po dospělé zahráli interpreti vážné hudby, jazzu, cimbálové muziky i populární hudby. Hudební téma podpořil také Dům kultury v Kroměříži, který uspořádal promítání filmu Mamma mia.

Průběh celé akce i reakce většiny návštěvníků jsou motivací pro pořádání dalšího ročníku v roce 2013, který by měl podpořit oslavy 750 let trvání města a přinese řadu zajímavostí jako hudební i vizuální upomínku na bohatou kulturní historii města napříč staletími.

NA HISTORICKÉ TÉMA

O zničení kroměřížské židovské obce a synagogy před 70 lety

Před 70 lety přišla Kroměříž o početnou židovskou komunitu, v posledku to bylo kolem 220 lidí, ale ještě v roce 1900 zde žilo 611 lidí židovského vyznání - 4% obyvatelstva Kroměříže. Většina kroměřížských Židů byla v červnu 1942 nacpána do pár domů bývalého ghetta v Moravcově ulici a z vlakového nádraží 14. června 1942 transportována přes Olomouc 26.6. do Terezína. Ve městě zůstalo jen pár Židů žijících ve smíšených manželstvích. Válku a koncentrační tábory přežilo ke 20 židovským Kroměřížanům, z nich někteří brzy zemřeli na následky útrap a někteří emigrovali. Němci tak bylo brutálně ukončeno přes 600 roků trvající soužití a vzájemné obohacování křesťanské a židovské Kroměříže, vždyť první Židé do města přišli roku 1322. Po transportu Židů do koncentračních táborů byla především přičiněním německého vládního komisaře Kroměříže dr. Humplika německými ženisty vyhozena na několikrát do vzduchu i výstavná nová kroměřížská synagoga, která stála na velmi exponovaném místě, pohledově uzavírala začátkem 20. století nově koncipované Komenského náměstí.

První německý vůdce obce a správce města, jak se sám označil, Humplik, nemohl vystát židovskou stavbu stojící na tak skvělém místě a z „psychologických důvodů“ vyvinul velké úsilí pro její „odstranění z tváře města“. V bezprostřední blízkosti místa, kde synagoga stála, byl 5.10. 1994 odhalen památník obětem holokaustu z Kroměřížska, který připomíná i existenci a zničení nové synagogy, tvořen je plastikou Olbrama Zoubka představující Lotovu ženu a memoriální deskou tvaru desek úmluvy. V textu se dočteme o zničení synagogy dynamitem 5. listopadu 1942. Tady musíme provést korekci data odstřelu, uvedený 5. listopad je výsledkem jakéhosi významového šumu a posunu již těsně po válce v roce 1945, avšak dobový zápis v Pamětní knize famosti Bl. Panny Marie v Kroměříži vedené od roku 1917 říká: „Zima pozdě začíná. Až do sv. Martina nebylo v kanceláři farní třeba topiti. Teprve na sv. Martina 11.XI. přišel první sníh. V tomto týdnu zbourána židovská synagoga. Bourali ji střílným prachem. Dnes 16. listopadu stojí z ní pouze zadní stěny.“

Ještě pár slov k synagoze. Její základní kámen byl položen 2. prosince 1908 k 60. výročí nástupu císaře Františka Josefa I. na trůn, šlo

V roce 2013 si připomeneme 1150 let od příchodu soluňských bratří na Velkou Moravu. O významu jubilea a odkazu sv. Cyrila a Metoděje pro českou státnost a současnost promluvil kněz, pedagog a bývalý ministr školství prof. Petr Piňha 7. listopadu v Muzeu Kroměřížska. V prostorech muzea byla současně zahájena výstava poetických ilustrací ak. mal. Kláry Folvarské-Roseové k Piňhově knize Slyšte slovo a zpívejte píseň, která přístupným způsobem seznamuje mládež s životy sv. Cyrila a Metoděje a příběhem Velehradu. Akci pořádal Klub UNESCO Kroměříž ve spolupráci s Českou křesťanskou akademií a Muzeem Kroměřížska.

Eva Nováková

o projev vděčnosti, za jeho vlády získali Židé plná občanská práva. Kroměřížská židovská obec všude uváděla, že šedesátiletí císařovy vlády (1848-1908) pro ni bylo podnětem, aby na jeho památku postavila tuto synagogu. I proto na základě císařova zmocnění mohla synagoga nést název Jubilejní synagoga císaře Františka Josefa I. Interiér stavby se vyznačoval novorománskými prvky a exteriér prvky secesními. Měla vídeňského architekta Jakoba Gartnera, kroměřížského stavitele Ladislava Mesenského, investorem byla Židovská náboženská obec Kroměříž a z mecenášů uved'me Davida rytíře Guttmanna nebo Alberta barona Rothschilda. Pokud jde o místní donátory, byli jimi majitel cukrovaru ve Zborovicích Heinrich Friess, kojetínský cukrovarník Theodor Redlich a kroměřížští židovští podnikatelé Ignatz Brauchbar a Leopold Färber.

Slavnostní zasvěcení Jubilejní synagogy císaře Františka Josefa I. v Kroměříži se uskutečnilo za krásného počasí 3. 7. 1910. Program toho dne: V 1030 hodin přenesení svitků Tóry rabiny pod baldachýnem ve slavnostním průvodu ze staré synagogy v Moravcově ulici k nové synagoze, v 1115 uvítání hostů před vchodem, v 1130 uvnitř slavnostní bohoslužby a v 15 hodin banket v místnostech Concordie - německého spolku pro podporu estetických účelů.

Během banketu navrhl kroměřížský starosta Veselský uspořádat sbírku k pořízení sochy Komenského pro stejnojmenné náměstí. Připomeňme si celek náměstí v popředí s pomníkem J. A. Komenského (odhalen 1931) na snímku příslušníka kroměřížské židovské obce Františka Färbera.

Petr Pálka

